

การพัฒนาทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

The observation skills of childhood development activities using exercises through the five senses

วิศิณี กรีสุนทร¹, ดร.สุทธิพงษ์ บุญผดุง²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสังเกตของเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบฝึกทักษะผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามแนวของมอนเตสซอร์รี่ เพียเจต์จอนห์ ดิวอี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใน) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มจับฉลาก นักเรียนทั้งหมด 4 ห้องจับฉลากมา 30 คนเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์จำนวน 19 แผน แบบประเมินทักษะการสังเกต จำนวน 5 ชุด จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยใช้ t-test แบบ dependent โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติ .05 และวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจโดยใช้ค่าเฉลี่ย

ผลวิจัยพบว่า

1. ระดับทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมตามแนวมอนเตสซอร์รี่ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังพบว่าคะแนนหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง.05
2. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อกิจกรรมฝึกทักษะผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 พบว่าเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมแบบฝึกทักษะผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีค่าทางสถิติ 0.92 อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ : การสังเกต / ประสาทสัมผัสทั้งห้า

Abstract

This research aims to study the observations of children using skills through the five senses. And compare The before and after activities along the Montesson Discovery. Piaget and John Dewey samples used in the Research sample used in the study were Outlawed The two Kindergarten children. The second semester. MuangsamutPrakan, SamutPrakan Municipality under 30 they were Selected by a raffle of four experimental groups. The instruments used in the trial. Including a plan to experience the experiens The satisfaction of the 19 th Plan assessable child of five questions. Reliance satisfaction of the young researchers built. Drills through the 5 senses anefive sets of six, with the scone at statistical averages .05

Keywords: Observation / Five Senses

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้และความสามารถ เพื่อให้เพียงพอทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล รอบครอบ และระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมอันจะนำไปสู่ประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน

(สิริมา วิทยุ โยธอนันตพงษ์ 2546 : 2) กล่าวว่าเด็กแรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่เรียกว่าเป็นช่วงวัยแห่งพลังความเจริญเติบโตสำหรับชีวิต เป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจะต้องส่งเสริมและพัฒนาเด็กทุกด้านให้เต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบฝึกทักษะประสาทสัมผัสทั้ง 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อกิจกรรมการสังเกตผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนเทศบาล 2(วัดโน) สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ อนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 4 ห้อง

ตัวแปรต้น แบบฝึกทักษะประสาทสัมผัสทั้ง 5 จำนวน 5 ชุด 30 ข้อ

ตัวแปรตาม ทักษะการสังเกต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
2. แบบฝึกทักษะการสังเกตผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5



การทบทวนวรรณกรรม

สุชาติ โปธิ์วิทย์ (ม.ป.ป. : 49) ได้กล่าวถึงการฝึกทักษะการสังเกตว่า ครูควรปลูกฝังทักษะการสังเกตให้กับนักเรียน

แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แผนการจัดประสบการณ์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี 2546

(กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 32-36) ได้กำหนดคุณลักษณะตามวัยของการพัฒนาด้านสติปัญญา ว่า เด็กอายุ 3 ขวบ ดำรงสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกัน ได้ เด็ก 4 ขวบ จำแนกสิ่งต่างๆด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ เด็กอายุ 5 ขวบบอกความแตกต่างของสี เสียง กลิ่น รส รูปร่าง และจำแนกการจัดหมวดหมู่สิ่งของได้ โดยอาศัย การสังเกตเป็นพื้นฐาน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการเรียนเพื่อสร้างพัฒนาการให้เด็กเต็มศักยภาพ วิธีการของเด็กมาจากประสบการณ์และกิจกรรมเรียนรู้ที่เด็ก หยิบ จับ สัมผัส จากประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะพัฒนาตนเอง การเรียนรู้เกิดจากการสังเกต การคิด การเข้าใจ จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากกิจกรรมที่เรียน

(กุลยา ตันติผลาชีวะ 2547 ก : คำนำ) การสังเกตหรือการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเข้าไปสัมผัสกับวัตถุหรือเหตุการณ์เพื่อค้นข้อมูล ซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้นโดยไม่ใช้ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไป การสังเกตเป็นหัวใจของการแสวงหาความรู้ การสังเกตทำให้รู้คำถามและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสืบค้น

การสังเกตทำให้ได้คำถามดังนั้นการสังเกตจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแสวงหาความรู้ทุกเรื่อง (อัญชลี ไสยวรรณ. (2547) เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการการเรียนรู้ ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวซึ่งจะส่งผลให้เกิด การพัฒนาที่เป็นรากฐานของ บุคลิกภาพ อุปนิสัยและการเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ

วิธีดำเนินการวิจัย

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 19 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที โดยมีขั้นตอนการดำเนินการทดลองดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับโรงเรียนที่กำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ เด็กปฐมวัย ชาย – หญิงอนุบาล 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใน) จำนวน 4 ห้อง โดยการจับสลากกลุ่มละ 30 คนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม
2. ก่อนการทดลองผู้วิจัยนำแบบฝึกทักษะการสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้เด็กทดลองทำทั้งสองกลุ่ม และเมื่อผ่านการทำกิจกรรมไปแล้วผู้วิจัยนำแบบฝึกทักษะการสังเกตมาให้กลุ่มทดลองทำอีกครั้ง
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสังเกตชุดเดิมมาวิเคราะห์หาคะแนนการสังเกตของเด็กปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียน พบว่าระดับทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำให้ระดับการสังเกตของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น สอดคล้องกับ จิตรา ชนะกุล (2547) ที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์

ของเด็กปฐมวัยกับวิทยาศาสตร์ ว่า เด็กเรียนรู้โดยการสังเกต การทดลอง การถามการดู การฟัง การดม การสัมผัส การชิม

2. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่าเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจ 0.92

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลไปใช้งานควรให้เหมาะสมกับเด็กและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ควรมีการศึกษาหลักสูตรและแผนการสอนให้ละเอียดก่อนเพื่อให้เกิดความพร้อม ในการจัดกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

ปิยวรรณ อนันรุ่งครจน์. (2555) การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนายกวิวัฒนากร วัดอุดมธานี จังหวัดนครนายกด้วยกิจกรรมศิลปะศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชนพล จิงศิริกุลวิทย์ และพิชญา ตันดิธนวิกรัย. (2556) คู่มือการสอนแบบมอนเตสซอรีจากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : เอ็ดดูเคชั่น สตูดิโอ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546) . หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กรุงเทพฯ ฯ : คุรุสภา ลาดพร้าว.

ทิสนา แวมมณี.2552. ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 11 พิมพ์ฉบับเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร ; บริษัทด้านสุธาการพิมพ์.

(Vroom, 1964 : 8) กล่าวว่าความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และ ทศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง